

Διάρθρωση του σεμιναρίου - Πρόγραμμα

1^η Θεματική ενότητα:

«Από τη μεταπολιτευτική λογοτεχνία στη λογοτεχνία του 21ου αιώνα»

1η συνάντηση: Τετάρτη 25 Νοεμβρίου 2020, ώρες 18.00 – 21.00

Περιεχόμενο-στόχοι:

1. Να επεξηγήσουμε τη σημασία της ιστορικής συγκυρίας στη γραμματολογική κατάταξη των συγγραφέων καθώς και τον όρο της «γενιάς».
2. Να διασαφηνίσουμε τον όρο «μεταπολιτευτική λογοτεχνία» και να ορίσουμε το στίγμα της ταυτότητας της λογοτεχνίας των αρχών του 21ου αιώνα.
3. Να κατανοήσουμε ότι το 1974 αποτελεί ένα χρονικό ορόσημο, το οποίο αν και η αφετηρία του είναι πολιτικοκοινωνική έγινε σημείο αναφοράς και για την πολιτιστική ζωή αλλά και για τη γραμματολογική κατάταξη των δημιουργών και στον χώρο της λογοτεχνίας. Να διαπιστώσουμε επομένως ότι μιλάμε για «μεταπολιτευτική λογοτεχνία» παρόλο που το περιεχόμενο, οι συνιστώσες και τα ρεύματα εντός της είναι πολυποίκιλα, διαφορετικών καταβολών και προερχόμενα από διαφορετικές πηγές.
4. Να γνωρίσουμε λογοτεχνικά έργα που εκδόθηκαν μετά το 1974 από τους εναπομείναντες συγγραφείς της γενιάς του '30.
5. Να δούμε παραδείγματα από τη συνεχιζόμενη σε όλη τη διάρκεια του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα λογοτεχνική παραγωγή της πρώτης και δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς.
6. Να συζητήσουμε με συγγραφείς από την πρώτη και δεύτερη μεταπολεμική γενιά που γράφουν και εκδίδουν και σήμερα.

2η συνάντηση: Τετάρτη 2 Δεκεμβρίου 2020, ώρες 18.00 – 21.00

7. Να εξετάσουμε τη νέα λογοτεχνική γενιά της εποχής (πρώιμη μεταπολίτευση): τη λεγόμενη «γενιά του 70».
8. Να δούμε τους/τις σημαντικότερους/ες από τους/τις νεότερους/ες συγγραφείς που ξεκινούν τις δημοσιεύσεις στη δεκαετία του 80 (η γενιά της ύστερης μεταπολίτευσης) και στη δεκαετία του 90 (η γενιά μετά την κατάρρευση των κρατών του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού»).
9. Να συζητήσουμε με συγγραφείς από τις «γενιές» αυτές.

3η συνάντηση: Τετάρτη 9 Δεκεμβρίου 2020, ώρες 18.00 – 21.00

10. Να δούμε τους/τις σημαντικότερους/ες από τους/τις νεότερους/ες συγγραφείς που ξεκινούν τις δημοσιεύσεις στη δεκαετία του 90 (η γενιά μετά την κατάρρευση των κρατών του λεγόμενου «υπαρκτού σοσιαλισμού»).
11. Να κάνουμε μια πρώτη γνωριμία με κάποιες χαρακτηριστικές περιπτώσεις από τους νέους/ τις νέες λογοτέχνες του 21ου αι., τη λεγόμενη γενιά της «κρίσης».
12. Να διαβάσουμε και να προσεγγίσουμε ερμηνευτικά έργα των προηγούμενων και να συζητήσουμε τις ερμηνευτικές μας αναγνώσεις με τους/τις ίδιους/ίδιες τους/τις συγγραφείς.

2η Θεματική ενότητα

«Λογοτεχνική κριτική: θεωρητικές προσεγγίσεις και ερμηνευτικά όρια»

4η συνάντηση: Τετάρτη 16 Δεκεμβρίου 2020, ώρες 18.00 – 21.00

Περιεχόμενο-στόχοι:

1. Να επεξηγήσουμε γιατί η λογοτεχνική θεωρία και η λογοτεχνική κριτική αποτελούν δύο πεδία αλληλοσυμπληρούμενα αλλά και αντιμαχόμενα.
2. Να κατανοήσουμε ότι η εν τω γίνεσθαι και όχι από μια χρονική απόσταση λογοτεχνική κριτική ασκείται από ανθρώπους που μελετούν ερμηνεύουν και παρουσιάζουν εκ του σύνεγγυς, στη συγχρονία της, τη λογοτεχνική παραγωγή.
3. Να διασαφηνίσουμε ότι η θεωρία της λογοτεχνίας αντιμετωπίζει τη λογοτεχνία ως ένα διαχρονικό γενικότερο φαινόμενο και εστιάζει συνήθως σε προγενέστερα έργα και συγγραφείς ή σε λογοτεχνικά θεωρήματα σχετικά ολοκληρωμένα.
4. Να γνωρίσουμε σύντομα τις σημαντικότερες ευρωπαϊκές και αμερικανικές θεωρίες του ύστερου 20ου αι. που επηρεάζουν και τους/τις Έλληνες κριτικούς και θεωρητικούς (νεομαρξισμός, γυναικείες σπουδές και σπουδές του φύλου, ψυχαναλυτικές προσεγγίσεις, διεμφυλική θεωρία, νέα κοινωνιολογία, αποδόμηση και μεταμοντερνισμός, μεταποικιακές σπουδές κ.α.).
5. Να συζητήσουμε με σύγχρονους θεωρητικούς της λογοτεχνίας.

5η συνάντηση: Τετάρτη 13 Ιανουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

6. Να κατανοήσουμε ότι η λογοτεχνική κριτική αντλεί κάποια από τα εργαλεία της από τη λογοτεχνική θεωρία και η θεωρία χρησιμοποιεί τις καταγραφές και τις αποτιμήσεις της λογοτεχνικής κριτικής που συμπλέκεται με τη λογοτεχνία εν τω γίνεσθαί της και γι' αυτό τα δεδομένα της είναι πολύτιμα.
7. Να μιλήσουμε για τη λογοτεχνική κριτική μετά το 1970: να γνωρίσουμε τις σημαντικότερες κριτικές παρουσίες.
8. Να συζητήσουμε με κριτικούς που εμφανίζονται τη δεκαετία του 70 και ασκούν την κριτική ως σήμερα.

6η συνάντηση: Τετάρτη 20 Ιανουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

9. Να εξετάσουμε εκ του σύνεγγυς βιβλιοκρισίες και κείμενα λογοτεχνικής κριτικής που γράφονται την περίοδο αυτή και να προσπαθήσουμε να απαντήσουμε σε ερωτήματα που προκύπτουν, όπως: Υπάρχουν διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά της ομάδας των νεότερων κριτικών; Σε ποια σημεία διαφοροποιούνται από τους προγενέστερους; Υπάρχουν συνδυαστικοί ιστοί ανάμεσά τους, έτσι ώστε να μιλάμε για μια ενιαία -στον έναν ή τον άλλο βαθμό- «γενιά» λογοτεχνικών κριτικών της «Μεταπολίτευσης» ή τα εγχειρήματά τους αποτελούν συνέχεια των παλαιότερων κριτικών θεωρημάτων;
10. Να εντοπίσουμε με σε ποια σημεία συγκλίνουν και σε ποια αποκλίνουν από τους θεματικούς προσανατολισμούς και τις ιδεολογικές και θεωρητικές αναζητήσεις των ποιητών και πεζογράφων της εποχής.
11. Να αναρωτηθούμε γιατί μειώνονται με την πάροδο των ετών οι κριτικοί που ασχολούνται ταυτόχρονα με την ποίηση και την πεζογραφία.
12. Να συζητήσουμε με νεότερους/ες κριτικούς λογοτεχνίας.

3η Θεματική ενότητα

«Από τη γραμματολογική οπτική στην εκπαιδευτική πράξη»

7η συνάντηση: Τετάρτη 27 Ιανουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

Περιεχόμενο-στόχοι:

1. Να κατανοήσουμε πώς η λογοτεχνική θεωρία και οι κανόνες της επηρέασαν την διδακτική της λογοτεχνίας.

2. Να διαπιστώσουμε πώς γίνεται η ανθολόγηση του λογοτεχνικού λόγου στα σχολικά ανθολόγια, καθώς και της δημιουργίας και συγκρότησης του σχολικού κανόνα.
3. Να διασαφηνίσουμε τον όρο «σχολικός κανόνας», ως «ένα υποσύνολο του λογοτεχνικού κανόνα κάθε χώρας (που είναι εθνικός) και δευτερευόντως στον παγκόσμιο κανόνα (καθώς τα κείμενα που εξετάζονται σε μετάφραση είναι ελάχιστα), σε κείμενα δηλαδή που επιλέγονται να διδαχθούν στο σχολείο και ανθολογούνται στα εγκεκριμένα ανθολόγια».
4. Να κατανοήσουμε με ποιο τρόπο οι αλλαγές, οι μετακινήσεις, οι αλλοιώσεις και οι μεταμορφώσεις των λογοτεχνικών κειμένων συγκροτούν και συνθέτουν τον εθνικό αλλά και σχολικό λογοτεχνικό κανόνα.
5. Να συζητήσουμε με λογοτέχνες που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια για τον τρόπο που διδάσκονται τα κείμενά τους.

8η συνάντηση: Τετάρτη 3 Φεβρουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

6. Να διαπιστώσουμε την επίδραση και την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών και γλωσσολογικών θεωριών στη διδασκαλία της λογοτεχνίας (π.χ. θεωρίες των γραμματισμών και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας)
7. Να κατανοήσουμε ότι ο Γραμματισμός αναφορικά με τη λογοτεχνία δεν περιορίζεται απλώς και μόνον στην ικανότητα να διαβάσει κανείς ένα λογοτεχνικό κείμενο, αλλά πολύ περισσότερο αναφέρεται στην ικανότητα να χρησιμοποιεί την κατανόησή του, «με σκοπό τον μετασχηματισμό της προσφερόμενης εμπειρίας, ώστε να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τις προσωπικές του ανάγκες της επικοινωνίας.»
8. Να διασαφηνίσουμε το περιεχόμενο της διαφοροποίησης ως προς τη διδασκαλία της λογοτεχνίας, κάτω από το πρίσμα της εξατομίκευσης, μια που «η διδασκαλία πρέπει να αρχίζει από το σημείο στο οποίο βρίσκονται οι μαθητές/τριες και όχι να στηρίζεται σε ένα προκαθορισμένο σχέδιο δράσης, το οποίο αγνοεί την ετοιμότητα, το ενδιαφέρον και το μαθησιακό προφίλ» κάθε μαθητή και μαθήτριας.
9. Να εξετάσουμε περιπτώσεις διδασκαλίας λογοτεχνικών κειμένων σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

9η συνάντηση: Τετάρτη 10 Φεβρουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

10. Να παρουσιάσουμε προτάσεις διδασκαλίας λογοτεχνικών κειμένων

- 11.** Να συζητήσουμε για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας της λογοτεχνίας με λογοτέχνες που επισκέπτονται σχολεία και συνομιλούν με μαθητές και μαθήτριες.

4η Θεματική ενότητα

**«Λογοτεχνική ανάγνωση και γραφή. Πολυμεσικές αφηγήσεις:
προκλήσεις και προοπτικές των ψηφιακών μέσων.
Η λογοτεχνία σε συνθήκες πανδημίας»**

10η συνάντηση: Τετάρτη 17 Φεβρουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

Περιεχόμενο-στόχοι:

1. Να κατανοήσουμε τους τρόπους και τις μεθόδους της λεγόμενης δημιουργικής γραφής. Ο «ανοιχτός» χαρακτήρας της Δημιουργικής Γραφής προσφέρεται για την προαγωγή της ερμηνείας.
2. Να διασαφηνίσουμε ότι η αποτελεσματικότητα των τεχνικών της οφείλεται στο ότι χάρη στις εργαστηριακές συνθήκες της εξασφαλίζεται η επιθυμητή αλληλεπίδραση που διαμορφώνει αλλά και χαρακτηρίζει τις ερμηνευτικές κοινότητες, ενώ ταυτοχρόνως δίνεται χώρος και στην ατομική έκφραση.
3. Να διαπιστώσουμε τα αποτελέσματά της μέσα από παραδείγματα εφαρμογής της στη σχολική πράξη.

11η συνάντηση: Τετάρτη 24 Φεβρουαρίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

4. Να δούμε πώς γίνεται η χρήση πολυμεσικών εργαλείων (γραφικά, ήχος, βίντεο, κινούμενες εικόνες κ.ά.), με σκοπό την αφήγηση μιας ιστορίας.
5. Να κατανοήσουμε ότι με τα πολυμέσα ο χρήστης προκαλείται σε μια μη-γραμμική πορεία ενεργητικής ανάγνωσης, δηλαδή: σε έναν συνεχή διάλογο με το κείμενο.
6. Να διαπιστώσουμε ότι η χρήση των πολυμέσων και στη διδασκαλία της λογοτεχνίας μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικά με τις ικανότητες έρευνας και αναζήτησης πληροφοριών, τη χρήση βιβλιοθηκών (φυσικών και ψηφιακών), την ανάπτυξη της δημιουργικότητας, τη συνεργατική οικοδόμηση γνώσης.
7. Να συζητήσουμε για το πώς οι συνθήκες της πανδημίας επηρεάζουν τη λογοτεχνική παραγωγή αλλά και τη λογοτεχνική ανάγνωση.
8. Να συζητήσουμε με λογοτέχνες που χρησιμοποιούν τα πολυμέσα στην παραγωγή των κειμένων τους.

12η συνάντηση: Τετάρτη 3 Μαρτίου 2021, ώρες 18.00 – 21.00

9. Να συζητήσουμε για το πώς οι συνθήκες της πανδημίας και η τηλε-εκπαίδευση επηρεάζουν τη διδασκαλία της λογοτεχνίας.
10. Να αναστοχαστούμε για όσα συζητήσαμε στη διάρκεια του σεμιναρίου.
11. Να παρουσιάσουμε κείμενα και εργασίες που εκπονήσαμε.
12. Να προτείνουμε επέκταση και εμπάθυνση σε πεδία που δεν καλύφθηκαν επαρκώς.